

Інтриги життя Августи Кохановської

Твори буковинки-художниці в каталозі «Сотбіс» і деякі моменти біографії мисткині

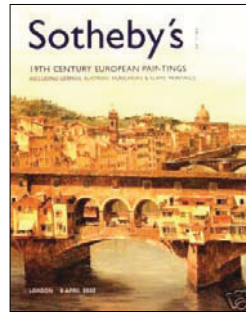
Загадки

народження: де й коли?

Цьогоріч минає 120 років відтоді, як чернівецька художниця Августа Кохановська створила чудову акварель «Палац єпископа». На ній – Резиденція буковинських митрополитів із кінною каретою, що стрімко мчить уперед. Цей віртуозно виконаний пейзаж передає піднесене захоплення автора натурою і полонить глядача щирістю почуттів. Стрімкі, темпераментні, водночас точні рухи пензля художниці творять осяяний сонячним світлом величний образ споруди – славетного символу Чернівців.

2002 року в Лондоні згадана акварель була виставлена на аукціоні Сотбіс разом з іще двома акварелями Кохановської: урбаністичним пейзажем «Вулиця в Лодзі» та характерним для творчості мисткині ліричним краєвидом «Вид на Краків». Усі вони написані 1890-го, за кілька років до вступу худож-

співпадає з даними довідкових джерел в Україні, де зазначено, що вона народилася 1866 року. Різні чернівецькі видання подають дати – 1863 та 1868 рік. Ця обставина спо-

Обкладинка каталогу Сотбіс

нукала продовжити пошуки. Так «Словник польських та іноземних малярів, які працювали в Польщі...» (том 4, видання 1986 року) зазначає, що датою народження Августи Кохановської є 1863 рік. І вже зовсім не додає ясності лист співробітниці Управління цивільних справ у Торуні про

інтригуючі відомості, які привертають до себе увагу. Скажімо, там йдеться про те, що Августа Кохановська, дочка «Juzefa i Wiktorii z domu Sygii-ście» народилася в місцевості «Садгора поблизу Чернівців». А це розходиться з усталеною в Україні думкою про народження Кохановської в місті Кімполунг (Румунія).

Щоби розібратися в цьому, звернімося до біографії батька художниці. Йозеф Кохановський навчався у Чернівцях, де 1850 року закінчив міську гімназію. У «Списку випускників Чернівецької міської гімназії 1850-1853 років» під номером 18 записане прізвище, посада батька Августи та рік його смерті – 1892 (сайт bukowina.info). Тож можна припустити, що Й. Кохановський у дитинстві та у молоді роки мешкав у Садгорі, де одружився і де могла народитися Августа. Невдовзі родина виїхала до Кімполунгу – міста дитинства та юності їхньої доньки. А 1885 року вони повернулися до Чернівців, де батько отримав посаду в раді окружної управи.

Сподіваюсь, що ця інформація буде корисною для подальших досліджень життя і творчості Августи Кохановської та біографії її батьків.

Етнограф і книжковий графік

Якщо звернутися до теми творчої особистості Августи Кохановської, доречно зазначити, що її багатогранний талант проявився й в галузі книжкової графіки. Відомо, що вона оформляла книги українських письменників, насамперед своєї найближчої подруги Ольги Кобилянської. Художниця ілюструвала її твори «Битва», «Природа» та «Некультурна», які увійшли до збірки «Малоруські новели». Це рідкісне нині видання вийшло друком німецькою мовою 1901 року. Його електронна версія дає змогу переглянути ілюстрації Августи Кохановської, здійснені для цієї книги. Коліророва палітурка оздоблена портретом жінки в народному вбранні та орнаментальним декором. Книга оформлена декоративними заставками у вигляді орнаментів з квітковими елементами та містить

Тетяна ДУГАЄВА на урочистостях у Художньому музеї

вісім чорно-білих композицій. Оформлення Кохановської органічно асоціюється з виразними лірико-драматичними образами новел Кобилянської. До прикладу, ілюстрація на сторінці 160 до твору «Битва» проникливо передає психологічну достовірність подій літературного твору. Подібне навантаження несуть і пейзажі. Загальний характер оформлення книги надає їй національного колориту і носить відбиток панівної на той час модерну. Всі ці ілюстрації є в Інтернеті за адресою: <http://tdugaeva.webs.com/Kochanowska/Koc->

праці, які вона власноруч ілюструвала, посилалися ще на початку століття. Зустрічаємо цитування її творів і в наш час. До прикладу, робота Віктора Л. Герамба (місто Грац, Австрія), що вийшла 1912 року у збірнику «Wurter und Sachen» з посиланням на статтю художниці «Румунські селянські будинки на Буковині». Дослідження Кохановської-етнографа згадує й український етнолог Вікторія Грябан у дисертації 2002 року на тему «Релікції вогню у світогляді, звичаях і традиціях українців Буковини XIX-XX ст.».

Палац єпископа. Акварель, гуаш. 1890

ниці до Віденської Академії мистецтв. Але вже на той час Августи демонструвала непересічні здібності в царині образотворчості.

З анотації в каталозі Сотбіс дізнаємося, що твір «Вид на Краків» був у грудні 2002 року на продажу в галереї Weschler's у Вашингтоні. Цікава деталь: в останньому випадку ім'я автора «Augusta Kochanowska (1863-1927)», подане з припискою «Augusta Josyupivna Kochanovs'ka».

Звертає на себе увагу подана в каталозі дата народження чернівецької художниці – 1863 рік. Це не

запис у довідці про смерть. Бо вже на той час Августи померла 1927 року, але водночас не зазначається рік народження. Натомість написано: «Августа Кохановська померла у віці 43 років». Проте зазначений вік не відповідає датам з її життя і є помилковим. Тому дослідникам ще належить звернутися до вивчення архівних документів у Чернівцях, аби визначитися з датою народження художниці.

Наразі у згаданому акті про смерть і в статті Е. Щавінської зі словника польських художників (стор. 46), є й інші

Вид на Краків. Акварель, гуаш. 1890

hanowska_art.html. А з частиною оригіналів знайомить експозиція літературно-меморіального музею Ольги Кобилянської в Чернівцях.

Принадно згадаємо і про роль етнографічного доробку Августи Кохановської. Її статті публікувалися у 1898-1908-х рр. у кількох випусках віденського «Журналу австрійського народного мистецтва». На її народознавчі

Сподіваюсь, що викладені результати нещодавніх розвідок, які стосуються творчості Августи Кохановської і долі її творів, можуть стати у пригоді науковцям, а також відвідувачам Чернівецького художнього музею, де експонуються твори славної мисткині та етнографа.

Тетяна ДУГАЄВА, член Національної Спілки художників України

Версії

передплатний індекс:

09584

С-во про держреєстрацію ЧЦ №260 від 16.10.2003 р.

Адреса редакції:
58003, м. Чернівці,
вул. Л. Кобилиці, 21а,
тел./факс 57-19-35
E-mail: versii@ukr.net

Наші реквізити:
Код ЄДРПО 32726216
п/рах. 26004017113743
в ЧФ «УКРЕКСІМБАНК»
МФО 356271

Шеф-редактор
Людмила ЧЕРЕДАРИК

Надруковано
у ТОВ «Буковинський
видавничий дім»
(м. Чернівці, вул. Прутська, 29)
тел. 52-57-41

Засновник: Л.Ф. Чередарик; видавець: МПП «Версії»
Ціна договірної. Зам. №210 Наклад: 16122
№9 (321), 26.02.2010 - 5.03.2010

Редакція не завжди поділяє думку авторів, залишає за собою право редагувати та скорочувати матеріали. Літвання лише на сторінках газети. За зміст рекламної відповідальності не несе. Відповідальність за якість друку несе ТОВ «Буковинський видавничий дім», за доставку – Чернівецька дирекція «Укрпошти». При використанні матеріалів посилання на «Версії» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються.